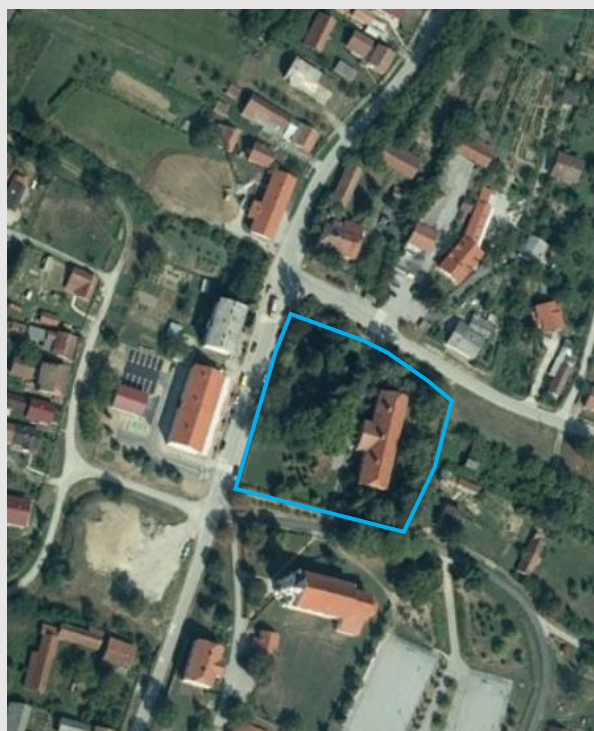
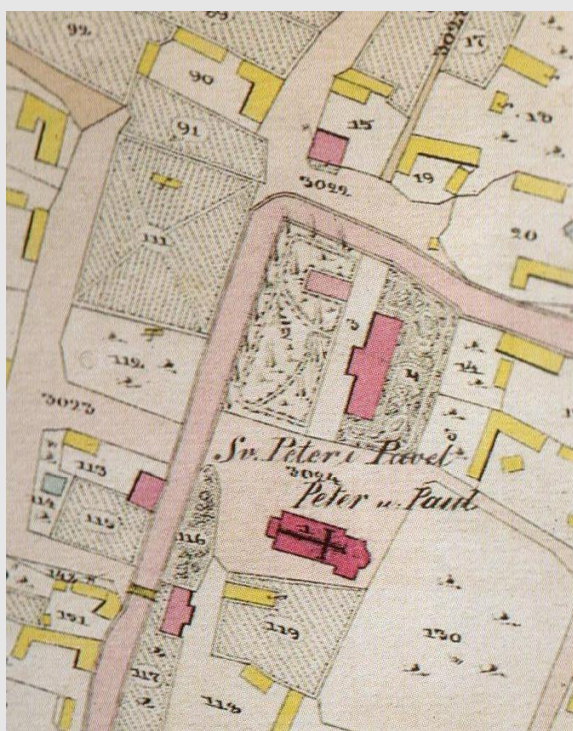

GRADEC

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Zagrebačka
Grad/općina	Općina Gradec
Naselje	Gradec
Katastarski podaci	k.č. br.: 3, 2, 4, k.o. Gradec
Naziv	Dvorac Gradec
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Zagrebu
Glavna datacija	Prva pol. 19. stoljeća
Naručitelj	Zagrebačka biskupija (Maksimilijan Vrhovec)
Vlasništvo	Općina Gradec
Pravni status	Z-3112
Namjena	Bez namjene

Povijesni katastar imanja iz 1860. godine, zona zaštite na DOF podlozi

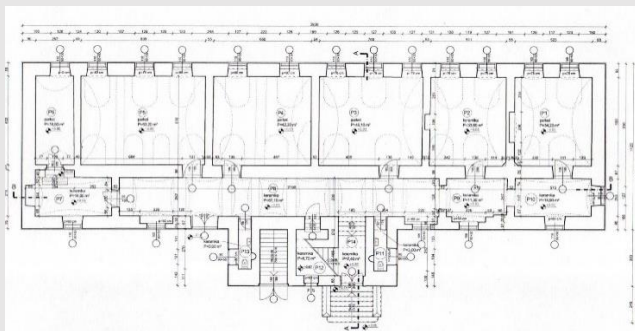
2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Jednokatni dvorac, okružen perivojem, nalazi se u središtu istoimenog naselja. Smještajem na vrhu brežuljka, zajedno sa župnom crkvom koja se nalazi u neposrednoj blizini, dominira slikom naselja i markantna je točka širega prostora. Biskupija na ovom prostoru u 15. stoljeću gradi utvrdu poznatu kao Grad po čemu je naselje dobilo naziv Gradec. Tragovi utvrde i danas se nalaze u arheološkom sloju širega prostora uokolo dvorca.

2.1. DVORAC

Jednokrilni jednokatni dvorac s rizalinim istakom na glavnom zapadnom pročelju, zaključen je dvostrešnim krovom sa skošenjima nad zabatnim stranama. U prostornoj organizaciji obiju etaža primijenjen je koncept nizanjanja prostorija duž vanjskih perimetralnih zidova s uzdužnim hodnikom kao komunikacijskom jezgrom iz koje se pristupa svakoj prostoriji. Trokrako stubište koje vezuje prizemlje i

kat smješteno je u središnjem rizalitu gdje se nalazi i glavni ulaz u dvorac. Usprkos središnje pozicioniranom rizalitu i naglasku na središnjem dijelu volumena, prostornim konceptom nije razvijena aksijalnost. Podrumskoj etaži pristupa se vanjskim ulazom na zapadnom pročelju, a te su prostorije svodene bačvastim svodovima sa susvodnicama. Prostorije prizemlja svodene su bačvastim svodovima s oblim susvodnicama, a hodnik češkim svodovima, dok su katne prostorije zaključene drvenim stropovima.

Pročeljni plašt je jednostavno artikuliran prozorskim osima ujednačena ritma. Dominanta glavnog pročelja središnji je troosni, zabatno zaključeni rizalit. Nekada arkadno rastvoreno prizemlje omogućavalo je slobodan pristup prostorijama ove etaže. Nakon njihova zazidavanja elementi artikulacije postali su pravokutni prozori koji poštuju ritam prozora katne zone. Arhitektonska plastika pojavljuje se u vidu glatkih prozorskih okvira, profiliranih prozorskih klupčica, razdjelnog profiliranog vijenca i potkrovnog profiliranog vijenca.

Usprkos prenamjeni dvorca za potrebe škole, u interijeru su sačuvane keramične podne pločice, vratna stolarija, hrastov parket slagan u „riblju kost“, ugrađeni klasicistički ormari, dijelovi demontiranih kaljevih peći.

2.2. KRAJOLIK

Perivoj engleskog tipa okružuje dvorac sa svih strana s tim da je njegov reprezentativniji dio u zapadnom dijelu parcele, pred glavnim pročeljem. Osim što svojom organizacijom velikim dijelom ponavlja povijesnu koncepciju, u njemu se nalaze stare platane, breze, kesteni te niz kasnije zasađenih stabala. I danas ima dva ulaza – na sjevernoj i južnoj strani, a očuvan je i glavni sjeverni portal koji čine stupovi od opeke s dekorativnim elementima u istom materijalu, karakterističnim za 2. polovicu 19. stoljeća. Elementi opreme perivoja nisu sačuvani, a niti gospodarska zgrada koja je ucrtana na katastarskom listu iz 1860. godine.

3. STANJE

Dvorac je u relativno dobrom stanju. Obzirom da je do nedavno bio u funkciji škole, i danas se zatječe oprema interijera iz toga razdoblja. Osim manjih pukotina na svodovima prizemlja, ne uočavaju se druga konstruktivna oštećenja. Krov je obnovljen 80-ih godina. Potrebno je obnoviti pročelja odgovarajućim materijalima, a kod uređenja interijera uz zadržavanje postojećeg prostornog rasporeda afirmirati izvorne elemente opreme interijera.

4. VALORIZACIJA

Biskupski dvorac u Gradecu primjer je cjelovito očuvane ladanjske rezidencijalne građevine iz prve polovice 19. stoljeća. U odnosu na većinu očuvanih građevina toga vremena na području sjeverozapadne Hrvatske ističe se svojim dimenzijama, ali i prostornim konceptom koji pokazuje određenu specifičnost što je posljedica načina njena korištenja. Naime, u prizemlju su bile upravne prostorije majura otvorene za javnost, dok je strogo odijeljena katna etaža bila namijenjena boravku biskupa.

Iako su dvorcem integrirani podrumski perimetralni zidovi starije građevine, može se smatrati da je izgrađen u dahu i kao takav predstavlja svjedočanstvo promišljanja rezidencijalne izgradnje prve polovice 19. stoljeća koja se prilagođava potrebama upravne funkcije. Tada arhitektonsko oblikovanje obilježava klasicizam što se očituje u prostornom konceptu, oblikovanju volumena, pročelnog plašta pa čak i interijerskom uređenju jer očuvani fragmenti interijerske opreme potvrđuju klasicističke sklonosti funkcionalnosti i jednostavnosti.

Dvorac je tijekom 19. stoljeća u duhu romantičarske filozofije dobio perivoj engleskog tipa s kojim čini prepoznatljivu cjelinu visokih ambijentalnih vrijednosti te uz župnu crkvu obilježava identitet naselja Gradec.

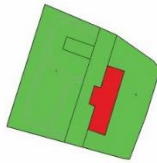
5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKS

Dvorac, , k.č. 3, k.o. Gradec – stupanj zaštite: D2

U skladu s arhitektonskim i ambijentalnim vrijednostima dvorac će se obnavljati primjenom konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme (vratna i prozorska stolarija, keramične podne pločice itd.). Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

Krajolik, k.č. 2, 3, 4, k.o. Gradec – stupanj zaštite: K2

Okoliš dvorca uredit će se očuvanjem ili rekonstrukcijom perivojne matrice kao i očuvanjem vrijednog biljnog fonda te sadnjom novog zelenila koji će biti u skladu s identitetskim obilježjima prostora.

DVORAC

- D2 Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

PERIVOJ

- K2 Očuvanje ili rekonstrukcija matrice s mogućim uvođenjem novog biljnog fonda i opreme. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju studije perivoja koju je prethodno potrebno izraditi.

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Hršak, J., Gradec – sakralno-povijesni vodič katoličke župe ranjenog Isusa, Katolički župni ured, Gradec, 1991.

Obad Šćitaroci, M., Dvorci i perivoji u Slavoniji, Zagreb, 1998.

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske - stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.

Arhitektonska snimka postojećeg stanja, Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb, 2015.

Biskupski dvorac Gradec, Elaborat konzervatorsko – restauratorskih istraživanja, Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb, 2016.